

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Buskerud fylkeskommunes høringsuttalelse til notat om forslag til endringer i valgloven og kommuneloven

Buskerud fylkeskommune viser til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat av 27. juni 2008.

I møte 17.9.08, i sak 84/08, behandlet fylkesutvalget fylkesrådmannens forslag til høringsuttalelse. Fylkesutvalget gjorde slikt enstemmig vedtak:

Fylkesutvalget slutter seg til fylkesrådmannens merknader i saksframlegg av 5.9.2008 som uttalelse til Kommunal- og regionaldepartementets "Høringsnotat om endringer i vallova og kommunelova", datert 27.6.2008.

Buskerud fylkeskommune kan ikke støtte Kommunal- og regionaldepartementets forslag til endringer i valgloven §§ 9-2 og 9-3, om at et mindretall i kommunestyret skal kunne binde flertallet hva angår todagersvalg og åpningstider på valgdagen. Buskerud fylkeskommune mener at flertallsavgjørelser i kommunale organer er et viktig demokratisk prinsipp, og at dette prinsippet ikke kan fravikes.

Fylkesrådmannens saksframlegg i sak 84/08 er vedlagt dette brevet.

Brevet med vedlegg sendes både som e-post og som ordinær post.

Med hilsen

Linda Verde e f
assisterende fylkesrådmann

Vedlegg

- 1 Uttalelse fra Buskerud fylkeskommune til høringsnotat om forslag til endringer i valgloven og kommuneloven

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse

E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32 80 85 08

Bankkonto
2200.07.13523
Foretakeregistrert
NO 964 951 373

Vår saksbehandler

Saksgang:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Fylkesutvalget		17.09.2008

Uttalelse fra Buskerud fylkeskommune til høringsnotat om forslag til endringer i valgloven og kommuneloven

I høringsnotat av 27.6.08 har Kommunal- og regionaldepartementet evaluert gjennomføringen av valget 2007 og diverse problemstillinger som oppstod under valget. Av dette følger at departementet foreslår enkelte endringer i valgloven og kommer med oppfordringer til kommunene om tilrettelegging av og gjennomføring av valg. Det foreslås også en endring i kommuneloven.

Forslag:

Fylkesutvalget slutter seg til fylkesrådmannens merknader i saksframlegg av 5.9.2008 som uttalelse til Kommunal- og regionaldepartementets "Høringsnotat om endringer i vallova og kommunelova", datert 27.6.2008.

Buskerud fylkeskommune kan ikke støtte Kommunal- og regionaldepartementets forslag til endringer i valgloven §§ 9-2 og 9-3, om at et mindretall i kommunestyret skal kunne binde flertallet hva angår todagersvalg og åpningstider på valgdagen. Buskerud fylkeskommune mener at flertallsavgjørelser i kommunale organer er et viktig demokratisk prinsipp, og at dette prinsippet ikke kan fravikes.

Buskerud fylkeskommune, 5.9.2008
Matz Sandman
fylkesrådmann

Bakgrunn for saken

Kommunal- og regionaldepartementet har ved brev av 27.6.08 sendt ut "Høringsnotat om endringer i vallova og kommunelova", med høringsfrist 30.9.08. Da det ikke er fylkestingssamling innen høringsfristen, legges saken fram for fylkesutvalget som består av de samme medlemmer som fylkesvalgstyret. I gjeldende utvalgsreglement er fylkesutvalget gitt fullmakt til å avgi høringsuttalelser når saken ikke skal eller må sendes til fylkestinget.

Premisser og problemstillinger

I høringsnotatet foreslås det noen endringer i valgloven og en endring i kommuneloven. Ellers drøfter departementet en del problemstillinger som berører kommunenes ansvar ved valg, og kommer med oppfordringer til kommunene når det gjelder organisering av og tilrettelegging for valg.

I saken her har fylkesrådmannen fokusert på foreslåtte lovendringer, og disse er som følger:

Perioden for forhåndsstemmegivning:

Gjeldende rett.

Valgloven § 8-1 bestemmer at førehåndsstemmegivning innenriks (bortsett fra Svalbard og Jan Mayen) starter 10. august og avsluttes siste fredag før valgdagen. Utenriks, på Svalbard og Jan Mayen kan velgere forhåndsstemme fra og med 1. juli til og med nest siste fredag før valgdagen. Velgere som oppholder seg utenfor riket og ikke har mulighet til å oppsøke en stemmemottaker, kan brevstemme, jf valgloven § 8-1 (3).

Problemstilling.

For enkelte velgere, f.eks. fiskere som er lenge ute på feltet og for personer i utenriksfart, kan det være vanskeleg å få stemt innenfor forhåndsstemmeperioden, og departementet har derfor vurdert om perioden for forhåndsstemmegivning bør utvides. Alternativt kan det etableres en ordning som muliggjør å avgi stemme ved å henvende seg til kommunen, før ordinær forhåndsstemmegivning tar til, dvs. å avgi såkalt "tidligstemme".

Departementet er skeptisk til å flytte på oppstart av ordinær forhåndsstemmeperiode. Å starte forhåndsstemmegivningen tidligere enn i dag, kan by på praktiske problemer når det gjelder skjæringstidspunktet for manntallsføring (30. juni), utsending av valgkort, opptrykk av stemmesedler, stemmegivning i ferietid. Partienes programmer er tradisjonelt ikke ferdige så tidlig i valgåret, og valgkampen er ikke kommet i gang. Å flytte fram oppstart for forhåndsstemmegivning vil således kunne påvirke andre frister i valgloven.

Som alternativ ordning har departementet vurdert å innføre en ordning med "tidligstemme". For å unngå at valgmedarbeidere har for mange frister å forholde seg til, foreslår departementet at velgere kan avgi "tidligstemme" fra og med 1. juli i valgåret, dvs. fra samme tidspunkt som forhåndsstemmegivningen tar til utenriks. "Tidligstemmeordningen" foreslås avsluttet dagen før normalperioden for forhåndsstemmegivningen tar til. For at ordningen ikke skal bli ressurskrevende for kommunene, har ikke departementet foreslått å lovfeste åpningstider og -lengde, men det foreslås at velgerne kan avgi slik stemme i den kommunen de befinner seg, og at stemmen sendes til valgstyret i den kommunen vedkommende er manntallsført. Velgerne skal bare henvende seg til kommunen og be om å få avgi stemme, uten at et eget utarbeidet regelverk må følges.

Departementets forslag til lovtekst:

Valgloven § 8-1, nytt fjerde ledd:

(4) Velgere som oppholder seg innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen, og som ikke kan avgi stemme i perioden for forhåndsstemmegivning eller på valgtinget, kan avgi stemme fra 1. juli og frem til forhåndsstemmegivningen starter 10. august i valgåret.

Fylkesrådmannens kommentar:

Fylkesrådmannen er skeptisk til en form for utvidelse av forhåndsstemmeperioden ved innføring av "tidligstemme". Departementet foreslår ikke at det skal stilles krav til at velger må dokumentere at hun/han ikke har mulighet til å avgi forhåndsstemme etter gjeldende ordning, som for øvrig går over et lengre tidsrom enn i andre nordiske land. Fylkesrådmannen antar at risikoen for feil og mangler ved stemmegivninger kan være stor, i og med at den ordinære "valgadministrasjonen" ikke er etablert fra det tidspunktet det er mulig å avgi "tidlig-stemme."

Åpningstid på valgdagen(e):

Gjeldende rett:

Valgloven § 9-3 (2) gir valgstyret hjemmel for å bestemme tid og sted for stemmegivning. Loven bestemmer i dag at valglokalene skal stenge seinest kl 20.00. Det er ikke forbud mot å stenge tidligere. Valglokalene skal stenge på det tidspunktet som valgstyret har vedtatt, og de velgere som har møtt fram ved valglokalet på stengetidspunktet, skal få avgi stemme. Ingen velgere skal avvises.

Problemstilling:

Evalueringen av valget 2007 viser at det ikke var særlige kø-problemer rundt stengetid på valglokalene. Likevel mener departementet at det bør være anledning til å holde åpent en time lenger, dvs at alle valglokaler må være stengt innen kl 21.00. Utvidet åpningstid kan bidra til at man får spredning når det gjelder velgere som ønsker å stemme på kveldstid, men det vil også føre til at valgresultatene blir klare en time seinere. Departementet legger imidlertid avgjørende vekt på tilrettelegging for velgerne og tilgjengelighet til valglokaler.

I lokaldemokratimeldingen, St.meld. nr. 33 (2007–2008) *Eit sterkt lokaldemokrati*, signaliserte departementet at valgloven burde endres når det gjelder åpningstid, slik at 1/3 av kommunestyrets representanter kan kreve at valglokalene holder åpent til kl 21.00, selv om valgstyret, med hjemmel i lov (valgloven § 9-3 andre ledd), har vedtatt tidligere stengetid. Departementet følger opp dette i høringsnotatet og foreslår innført en rett for kommunestyrets mindretall til å vedta åpningstid til kl 21.00. Et sentralt punkt for departementet i denne sammenheng er å tilrettelegge for valg på best mulig måte og således øke tilgjengeligheten til valglokalene. Departementet mener at det kan vere gode demokratiske grunner til å legge avgjørende vekt på kva mindretallet mener i en slik sak, og at valgloven bør endres på dette punktet. Departementet peker på at det er et generelt prinsipp at vedtaket treffes av et flertall i forsamlinger, men mener likevel at det i noen sammenhenger kan være riktig å styrke mindretallsrettigheter og gi mindretall i kommunale organer økt innflytelse.

Departementet foreslår følgende endringer i valgloven:

§ 9-3 andre ledd skal lyde:

Valgstyret bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå, og fastsetter tiden for stemmegivningen. Kommunestyret kan selv med tilslutning av så mange stemmer som tilsvare minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer, vedta å holde valglokalene åpne lenger enn det valgstyret har vedtatt. Stemmegivningen mandag må ikke foregå senere enn kl. 21.

§ 9-9 skal lyde:

Valgresultater og prognoser som er laget på grunnlag av undersøkelser foretatt den dag eller de dager valget foregår, kan ikke offentliggjøres før tidligst kl. 21 på valgdagen mandag.

§ 10-1 (1) bokstav g skal lyde:

g) stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen.

Fylkesrådmannens kommentar:

Valgstyrene fastsetter i dag åpningstider på valglokalene ut fra lokale forhold. Slik det er i dag er det ulike åpningstider fra kommune til kommune. Fylkesrådmannen går ut fra at valgstyrene ser tilgjengelighet til valg og tilrettelegging for valgdeltakelse i et helhetlig perspektiv, slik at åpningstidene på valgdagen(e) har sammenheng med annen tilrettelegging, blant annet om det holdes valgting over en eller to dager i kommunen.

Det er et generelt prinsipp i gjeldende lover at det er flertallet i kommunestyret som avgjør hvilke vedtak kommunestyret skal gjøre. I kommuneloven § 35 nr. 1 er dette regulert slik: *”Vedtak treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis, hvis ikke annet følger av denne lov.”*

Fylkesrådmannen mener det er viktig å verne om flertallsprinsippet som et grunnleggende prinsipp i ethvert demokrati. Fylkesrådmannen vil derfor anbefale at fylkesutvalget uttaler seg mot departementets forslag til lovendring som gir et mindretall vedtaksrett.

Todagers valg – en rett for mindretallet i kommunestyret?

Gjeldende rett

Det følger av valgloven § 9-1 at Kongen fastsetter valgdagen til en mandag. Kommunestyret kan likevel selv vedta at det skal være mulig å stemme på ett eller flere steder i kommunen, også på søndag før offisiell valgdag.

Problemstilling

Departementet viser til at forskning ikke kan påvise noen klar sammenheng mellom valgdeltakelse og todagersvalg, men mener likevel at det er viktig å øke tilgjengeligheten til valg ved å holde todagers val. Spørsmålet om hvor tilgjengelig stemmegivning kommunene skal tilby sine velgere, er noe av det mest prinsipielle i valgsammenheng, og at spørsmålet om valg over en eller to dager er helt sentralt. Dersom et mindretall i kommunestyret mener at det er behov for å holde valg også på søndag, mener departementet det kan være god grunn til at demokratiske prinsipper om bred deltakelse tilsier at det bør legges avgjørende vekt på mindretallets mening her. Departementet foreslår derfor at valgloven endres, slik at det skal gjennomføres valg i kommunen også på søndag, dersom minst en tredjedel av kommunestyrerepresentantene krever det.

Spørsmålet om et mindretall i kommunestyret skal kunne kreve at det blir holdt valg i kommunen søndagen før valdagen (todagers val), drøftes også i St.meld. nr. 33 (2007–2008) *Eit sterkt lokaldemokrati*. I meldingen signaliserer departementet at valgloven bør endres slik at det skal gjennomføres valg i kommunen også på søndag, dersom minst en tredjedel av kommunestyrerepresentantene krever det.

Departementet foreslår følgende endring (*i kursiv*) i valgloven:

§ 9-2 andre ledd skal lyde:

Kommunestyret kan selv vedta at det på ett eller flere steder i kommunen skal holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen. *Slikt vedtak treffes med tilslutning av så mange stemmer som tilsvarer minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer.*

Fylkesrådmannens kommentar

Dersom Stortinget mener at det bør være 2-dagersvalg i alle kommuner, bør dette i tilfelle lovfestes, og staten kompenserer for merutgiftene.

Sanksjon for brudd på valgloven § 9-9

Gjeldende rett

Etter valgloven § 9-9 er det forbudt å offentliggjøre valgresultat og prognoser som er lagd på grunnlag av undersøkelser som er gjort den dagen eller de dagene valget foregår, før alle valglokalene er stengt kl. 20.00 på valgdagen. Offentliggjøring er med andre ord et lovbrudd, men dette er ikke straffesanksjonert. Ordlyden i loven er klar og gir ikke grunnlag for en skjønnsmessig vurdering når det gjelder tidspunkt for offentliggjøring av valgdagsmålinger og valgresultat.

Formålet med et forbud i § 9-9 mot offentliggjøring av valgdagsmålinger og valgresultat før kl. 20.00 er å hindre utilbørlig påvirkning av velgerene mens stemmegivningen pågår. Forbudet er også begrunnet med et ønske om å sikre en rolig og verdig gjennomføring av stemmegivningen. Departementet viser til at flere europeiske land har lovforbud mot å publisere valgdagsmålinger og valgresultat i forkant av valg, og flere av disse har lovfestet anledningen til å iverksette sanksjonar.

Ved stortingsvalget i 2005 ble det offentliggjort resultat fra en valgdagsmåling før kl. 20.00 på valgdagen. Ved det samme valget ble det også ved en feil gitt opplysninger fra innrapporterte valgresultater før kl. 20.00. Også ved tidligere valg har det hendt at valgresultat ved feil har blitt offentliggjort før kl. 20.00.

Departementet mener på bakgrunn av dette at det kan være grunn til å vurdere om brudd på § 9-9 bør sanksjoneres, slik at forbudet blir mest mulig effektivt. Valgloven verner om viktige demokratiske verdier i samfunnet, og forbudet i § 9-9 er en måte å sikre at lovens formål blir fulgt. Trusselen om sanksjoner vil således ha en viktig symbolfunksjon ved siden av å ha en preventiv virkning.

Departementet peker også på at forbudet i § 9-9 og en sanksjonering av brudd på denne, reiser både viktige og vanskelige spørsmål i forhold til ytringsfrihet, spesielt med tanke på at en viktig side av ytringsfriheten nettopp er pressefriheten. Departementet har derfor gjort en grundig gjennomgang av den europeiske menneskerettsbestemmelsen art. 10 og Grunnlovens bestemmelser om ytringsfrihet. På bakgrunn av dette finner ikke departementet at begrunnelsen for å innføre forbudet i § 9-9, og sanksjonering av brudd på bestemmelsen, er brudd på EMK art. 10 nr. 2, eller Grunnloven § 100.

Departementet har vurdert om det er nødvendig med en straffesanksjon, eller om det er nok med en administrativ sanksjon. Med straff legger departementet til grunn formell straff, dvs reaksjoner som er definert som straff i straffelova. Med administrative sanksjonar er det på den andre siden ment sanksjoner som et forvaltningsorgan, som ved lov er tildelt kompetanse til å bruke sanksjoner, kan dømme noen til. Etter en helhetlig vurdering har departementet kommet til at den mest tjenlige reaksjonsformen vil være en administrativ sanksjon, og at gebyr for slike brudd er den mest adekvate reaksjonsformen, blant annet kan dette håndheves på en effektiv måte. Departementet foreslår at størrelsen på gebyret bør fastsettes etter skjønn, dog begrenset oppad til kr 2.000.000 (samme bestemmelse i kringkastingslova).

Departementet foreslår følgende nye bestemmelse i valgloven:

Ny § 15-11 i valgloven skal lyde:

§ 15-11 Overtredelsesgebyr

- (1) Medietilsynet kan ved uaktsom og forsettlig overtredelse av § 9-9 ilegge overtredelsesgebyr til staten fastsatt etter nærmere regler gitt av departementet.*
- (2) Overtredelsesgebyrer pålegges den som er ansvarlig for offentliggjøringa. Det bør ved fastsettelsen av størrelsen på gebyret legges vekt på overtredelsens karakter og grovhet. Ved gjentatte overtredelser av § 9-9 kan gebyret forhøyes. Gebyret er beløpssmessig begrensa oppad til kr. 2.000.000.*
- (3) Vedtak om ilagt overtredelsesgebyr kan påklages til departementet.*
- (4) Ilagt overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.*
- (5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringa av bestemmelsene i denne paragraf, herunder om inndrivelse, renter og betalingsfrist.*

Fylkesrådmannens kommentar

Fylkesrådmannen mener at departementet har gjort en grundig utredning og vurdering når det gjelder spørsmålet om innføring av sanksjonsmuligheter ved brudd på valgloven § 9-9. Fylkesrådmannen anbefaler at fylkesutvalget gir sin støtte til forslaget om innføring av ny § 15-11 med den ordlyd som er foreslått av departementet.

Valgobservasjon

Gjeldende rett

Den enkelte kommune har ansvar for praktisk gjennomføring av stortings-, kommunestyre- og fylkestingsvalg.

Gjeldende valglovgivning har ingen bestemmelser om valgobservasjon. Departementet har dermed ingen hjemmel verken til å skrive ut akkreditering for observatører, eller til å tilrettelegge for valgobservasjon, eller til å pålegge kommunene å ta imot observatører. Etter departementets oppfatning, er det likevel ikke tvil om at Norge gjennom sine forpliktelser i blant annet OSSE og Europarådet, skal sørge for tilrettelegging for slik valgobservasjon.

Problemstilling.

Valgobservasjon vil si at nasjonale eller internasjonale institusjoner og organisasjoner blir invitert til, eller selv tar initiativ til, å kontrollere at gjennomføring av valg foregår etter nasjonalt og internasjonalt regelverk. Valgobservatører skal observere og rapportere. Det er helt klart at både offentlige og private institusjoner og organisasjoner – nasjonale og internasjonale – har rett til å være valgobservatør i Norge, i samsvar med de internasjonale forpliktelser som Norge har påtatt seg. Regelverket gir ikke privatpersoner rett til på selvstendig grunnlag å drive valgobservasjon.

For å klargjøre Norges ansvar når det gjelder valgobservasjon, og for å legge forholdene til rette for besøk av valgobservatører, foreslår departementet at det blir tatt inn en egen bestemmelse om dette i valgloven. Departementet har i utgangspunktet ikke myndighet til å bestemme at valgobservatører kan få være til stede i valglokalene når stemmegivning foregår. Departementet foreslår derfor en ny § 15-10 i valgloven, der departementet får hjemmel til å pålegge kommunene en plikt til å ta imot både nasjonale og internasjonale valgobservatører, slik Norge er forpliktet til. I tillegg foreslås det at departementet får myndighet til å gi utfyllende forskrifter om hvordan valgobservasjon skal foregå i praksis.

Alle norske kommuner må ved alle valg være forberedt på å ta imot nasjonale og internasjonale valgobservatører. Etter forslaget fra departementet vil kommunene være forpliktet til å ta imot alle akkrediterte valgobservatører.

Departementet foreslår følgende nye bestemmelse i valgloven:

Ny § 15-10 i valgloven skal lyde:

§ 15-10 Valgobservasjon

- (1) *Departementet kan akkreditere nasjonale og internasjonale valgobservatører fra institusjoner eller organisasjoner til å observere gjennomføringa av valg til Stortinget eller valg til kommunestyre og fylkesting.*
- (2) *Kommunene er forpliktet til å ta imot akkrediterte valgobservatører og tilrettelegge for valgobservasjon.*
- (3) *Departementet kan gi forskrift om akkreditering av valgobservatører og tilrettelegging av valgobservasjon.*

Fylkesrådmannens kommentar

Fylkesrådmannen mener at departementet har gjort en grundig utredning om valgobservasjon og vil anbefale fylkesutvalget å gi sin støtte til forslaget om innføring av ny § 15-10, med den ordlyd som er foreslått av departementet.

Lokale folkeavstemmingar

Gjeldende rett.

Verken valgloven eller kommuneloven inneholder bestemmelser om lokale folkeavstemminger. Kommuneloven bygger, på samme måten som Grunnloven, på det representative systemet, jf kommuneloven § 6 der det heter:

"Kommunestyret og fylkestinget er de øverste kommunale og fylkeskommunale organer. De treffer vedtak på vegne av kommunen eller fylkeskommunen så langt ikkje annet følger av lov eller delegasjonsvedtak."

Fordi kommuneloven baserer seg på prinsippet om at innbyggerne er representert ved kommunestyret og andre folkevalgte organ, kan ikke kommunestyret fraskrive seg sin pålagte plikt til å gjøre vedtak på vegne av kommunen. Dermed kan kommunestyret ikke vedta at en sak skal bli bindende avgjort i en folkeavstemming, uten hjemmel i lov.

Kommunene kan i dag så og si helt fritt avgjøre om det skal holdes lokale rådgivende folkeavstemminger.

Problemstilling.

Spørsmålet om å innføre **bindende** lokale folkeavstemminger ble vurdert av departementet i Ot. prp. nr. 44 (2004-2005) om endringer i valgloven. Departementet konkluderte i proposisjonen med at det ikke ville foreslå å lovfeste en hjemmel for å gjennomføre bindende lokale folkeavstemminger. I Innst.O. nr. 60 (2004-2005) sluttet flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen seg til departementets vurderinger.

Departementet vurderte det slik at det ikke er ønskelig å tilrettelegge for bindende lokale folkeavstemminger, da dette ville representere noe helt nytt i det representative demokratiet vårt. Kommuner og fylkeskommuner representerer i utgangspunktet avledet statsmakt i forhold til sin forvaltningsrolle. Det er et prinsipielt spørsmål i hvor stor grad denne myndigheten skal kunne videreføres til folket ved folkeavstemming. Folket utøver sin makt indirekte gjennom valgte representanter i kommunestyre og fylkesting. Å overdra myndighet

til folkeavstemninger vil innebære et grunnleggende brudd med det representative systemet som norsk kommunalforvaltning bygger på.

Departementet vurderte samtidig spørsmålet om lovregulering av ordningen med **rådgivende** folkeavstemninger. Departementet mente ordningen med rådgivende folkeavstemninger fungerte tilfredsstillende, og at ordningen gav kommunene den fleksibiliteten de måtte ha for å gjennomføre folkeavstemninger etter behov og ønske når det var aktuelt. Departementet mente derfor at det ikke var aktuelt å regulere gjennomføring av slike folkeavstemninger.

Lokale rådgivende folkeavstemninger har lang tradisjon i Norge, og den har utviklet seg selv, uten at det har vært et regelverk som har regulert ordningen. Etter departementets mening kan det se ut som om anledningen til å gjennomføre folkeavstemninger er underkommunisert, slik at departementet nå ønsker å lovfeste prinsippet om kommunenes rett til å holde lokale rådgivende folkeavstemninger. Departementet mener at en slik regel har sin naturlige plass i kommuneloven sammen med reglene om innbyggerinitiativ. Dette er regler som departementet mener utfyller hverandre. En slik lovregulering må være generell, så den ikke oppleves som en hindring for kommunene i gjennomføring av folkeavstemninger.

Utgangspunktet for folkeavstemming bør være et spørsmål eller en sak som gjelder lokale forhold innen kommunen/fylkeskommunen og være egnet til å bli svart på ved folkeavstemming. Det vil ikke være mulig å holde folkeavstemninger i saker om vedtak som gjelder individ og deres plikter eller retter. Anledningen til lokale folkeavstemninger må avgrenses til visse typer saker, til saker som faller utenfor ansvarsområdet til kommunestyret/fylkestinget.

Departementet foreslår følgende nye bestemmelse i kommuneloven:

Ny overskrift i kap. 6A skal lyde:

Kapittel 6 A. Innbyggerinitiativ og *rådgivende lokale folkeavstemninger*

Ny § 39b Lokale folkeavstemninger

- 1. Kommunestyret eller fylkestinget kan selv bestemme at det skal avholdes rådgivende lokal folkeavstemning.*
- 2. Kommunene og fylkeskommunene plikter å gi de oppgaver som departementet finner er nødvendige for å offentliggjøre informasjon om lokale folkeavstemninger.*

Fylkesrådmannens merknader

Fylkesrådmannen støtter departementets forslag.

Konklusjon

Fylkesrådmannen anbefaler at fylkesutvalget slutter seg til fylkesrådmannens merknader i saksframlegg av 5.9.2008, som høringsuttalelse til Kommunal- og regionaldepartementets forslag til endringer i valgloven og kommuneloven.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Høringsnotat om endringer i vallova og kommunelova

<http://www.regjeringen.no/upload/KRD/Vedlegg/KOMM/Valg/HøringsnotatNYYNY.pdf>